

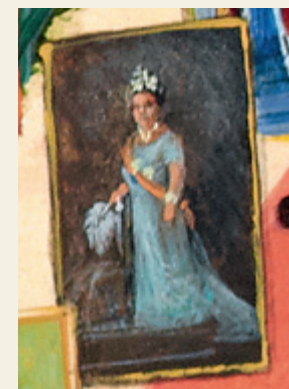
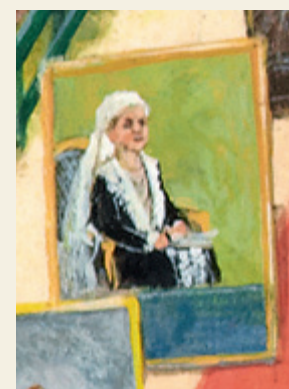
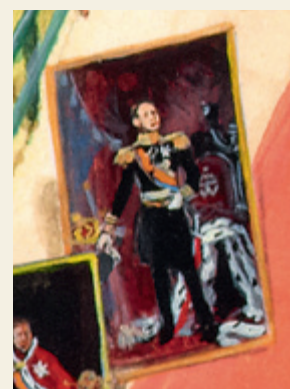


"In de tweede helft van april vindt hét feest van Nederland plaats: Koningsdag. Ik kreeg advies van iemand die op Marken woont: "Dat moet je bij ons vieren, want op Marken is het echt feest, dat zul je zien. We hebben zelfs speciale kleding voor die dag." Op Marken halen ze traditioneel met de fanfare – waar heel veel vrouwen in zitten – over de dijk de kinderen van school. Dan lopen ze met zijn allen terug naar het dorpsplein en wordt plechtig het Wilhelmus gezongen. Vervolgens zingen ze het traditionele lied van Marken en dan gaan ze feestvieren."

Op het moment dat ik dit schilderde was koningin Beatrix nog in functie. Iemand vroeg aan me: "Maar wat doe je met de koningin? Je zult zien dat ze de staf overdraagt aan haar zoon als het boek klaar is." Weet je wat? dacht ik, ik schilder ze gewoon allemaal. Alle koningen en koninginnen die Nederland heeft gekend. Gelukkig zijn het er niet zoveel: Willem I, Willem II, Willem III, Emma, Wilhelmina, Juliana, Beatrix en haar zoon met zijn geliefde. Ik heb de oude koningen als schilderijen afgebeeld, omdat mensen anders misschien denken dat het een gekostumeerde voorstelling is. En het is maar goed dat ik het zo heb opgelost, want inderdaad kondigde op 28 januari 2013 koningin Beatrix haar aftreden aan, en werd Willem-Alexander op 30 april van dat jaar ingehuldigd als koning. Ik heb de plaat in tweeën verdeeld. Links viert de koning met zijn familie Koningsdag, rechts is de Koningsdag van het volk.'

KONINGS DAG 27 APRIL

HET KONINGSHUIS



KONING WILLEM I (1772-1843)

Het koninkrijk van Nederland en België

In 1813, toen de Fransen waren verdreven, werd de zoon van stadhouder Willem V de eerste koning van Nederland: koning Willem I.

Hij kreeg de bijnaam 'koning-koopman' omdat hij zich vooral bezighield met het herstellen van de economie. In Zuid-Nederland moesten producten worden gemaakt die Noord-Hollanders vervolgens over de hele wereld moesten zien te verkopen. Ook vanuit de koloniën kwamen kostbare goederen.

Het katholieke België accepteerde de protestantse koning niet.

De zoon van Willem I, Willem II, schaarde zich aan de kant van de Belgische afscheidingbeweging die in 1830 de onafhankelijkheid van België uitriep. Het zou nog tot 1839 duren voor Willem I die onafhankelijkheid erkende. Hij was daarover zo teleurgesteld dat hij in 1840 afstand deed van de troon.

Koning Willem II (1792-1849)

Willem Frederik George Lodewijk volgde zijn vader op in 1840.

Het was een woelige periode in Europa. In februari 1848 brak de revolutie uit in Frankrijk, en de onrust sloeg over naar Duitsland, Hongarije en Italië. Ook de grote steden van Nederland begonnen zich te roeren. Willem II vroeg daarom in maart 1848 een staatscommissie onder leiding van Johan Thorbecke (1798-1872) om een grondwetsherziening voor te bereiden. In datzelfde jaar keurde hij de nieuwe liberale grondwet van Thorbecke goed.

Niet lang nadat hij de nieuwe Tweede Kamer had toegesproken, stierf hij.

Koning Willem III (1817-1890)

Willem Alexander Paul Frederik Lodewijk was bijna geen koning geworden. Hij was zo kwaad dat zijn vader de nieuwe grondwet had goedgekeurd waarin de koning een hoop macht werd ontnomen, dat hij afstand deed van de troon. Maar al snel trok hij dat besluit weer in. Van 1849 tot zijn dood was hij koning van Nederland.

Willem III was geen makkelijk man. Hoe ouder hij werd, hoe onredelijker. Iedereen om hem heen wist dat, dus toen hij eens het bevel gaf om de burgemeester van de residentie te fusilleren omdat diens gedrag hem niet beviel, negeerde iedereen dat. Willem III kreeg vanwege zijn botheid de bijnaam 'Koning Gorilla'. Toch werd hij door het volk gerespecteerd.

Toen Willem III in 1888 ziek werd, raakte hij steeds meer in de war. Daarom werd zijn 41 jaar jongere vrouw Emma op 20 november 1890 als regentes beëdigd. Drie dagen later stierf Willem III.

Regentes Emma (1858-1934)

De drie zonen die Willem III tijdens zijn eerste huwelijk had gekregen, stierven allemaal vóór de koning. Hij had nog één kind: een dochter, Wilhelmina, van zijn tweede vrouw Emma.

Omdat Wilhelmina pas tien jaar was toen haar vader stierf, nam haar moeder Adelheid Emma Wilhelmina Theresia tot Wilhelmina's achttiende verjaardag het koninklijk gezag waar als regentes.

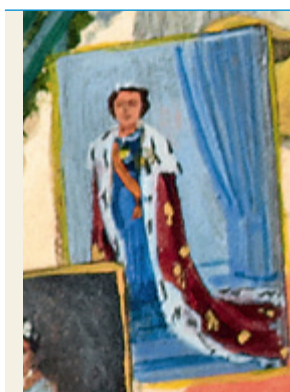
Emma was een afstammeling van het huis Van Oranje-Nassau; haar vader en moeder waren beiden achterkleinkinderen van prinses Carolina van Oranje-Nassau en prins Karel Christiaan van Nassau-Weilburg. Op haar twintigste trouwde ze met de 61-jarige Willem III. Na de dood van haar man zorgde ze ervoor dat ze iedere minister elke twee weken sprak. In de acht jaar dat zij koningin-weduwe-regentes was, kreeg ze te maken met drie kabinetformaties. Daarnaast stoomde ze haar dochter klaar om op haar acht-tiende koningin van Nederland te worden.

Koningin Wilhelmina (1880-1962)

Wilhelmina Helena Pauline Maria werd op 6 september 1898 – zes dagen na haar achttiende verjaardag – ingehuldigd als koningin. In 1901 trouwde ze met Hendrik van Mecklenburg-Schwerin (1876-1934). In 1909 kregen zij een dochter: Juliana.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog gaf Wilhelmina leiding aan de Nederlandse regering in ballingschap, en sprak zij haar volk toe via de door de Duitsers verboden zender Radio Oranje.

Na de oorlog woonde Wilhelmina een aantal maanden in een gewoon burgerhuis om het volk te laten blikken dat ze meeleeftte. Ze verplaatste zich vaak op de fiets. Wilhelmina had graag gezien dat de Nederlandse politiek na de oorlog was vernieuwd: meer macht voor de kroon, minder verzuiling in de politiek, een grotere eenheid in het land. Noch de ministers, noch het volk zaten op deze vernieuwing te wachten. In 1948 droeg Wilhelmina de macht over aan haar enige dochter, Juliana.

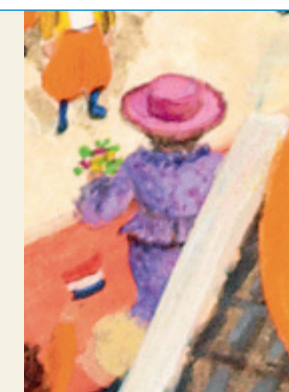


Koningin Juliana (1909-2004)

Juliana Louise Emma Marie Wilhelmina trouwde met Bernhard van Lippe-Biesterfeld (1911-2004). Ze kregen vier dochters: Beatrix, Irene, Margriet en Christina.

In 1947 en in 1948 trad Juliana tweemaal op als prinses-regentes voor haar moeder. Ze was toen betrokken bij haar eerste kabinetformatie. Op 4 september 1948 werd ze ingehuldigd als koningin.

Juliana was een veel lossere koningin dan haar moeder. Ze wenste aangesproken te worden als 'mevrouw'. De manier waarop ze na de watersnoodramp naar Zeeland ging om op kaplaarzen de bevolking moed in te spreken, kenmerkt haar. Als Juliana in een burgergezin was geboren, zo vertelde ze ooit, had ze maatschappelijk werkster willen worden. Het verbaast dan ook niet dat ze bij de wekelijkse gesprekken met de premier vooral geïnteresseerd was in de maatschappelijke vraagstukken. Tijdens haar koningschap kreeg ze met maar liefst tien minister-presidenten te maken. Na haar troonsafstand in 1980 wilde Juliana geen 'koningin' meer genoemd worden, maar 'prinses'. Vanaf 1995 verscheen ze nauwelijks nog in het openbaar. Ze stierf in 2004.



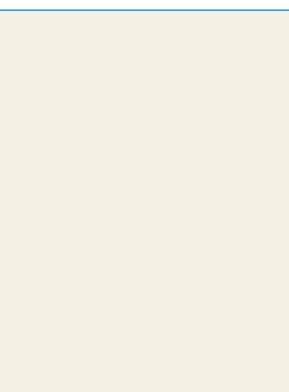
'Beatrix van achteren gezien, met hoed.'

Koningin Beatrix (1938)

Beatrix Wilhelmina Armgard zou geen koningin zijn geworden als haar ouders na haar nog een zoon hadden gekregen. Pas in 1983 werd vastgelegd dat het koningschap op het oudste kind wordt overgedragen in plaats van op de oudste zoon.

In 1966 trouwde Beatrix met Claus von Amsberg (1926-2002). De Duitse Claus wist de sympathie van het volk te winnen, onder meer door snel Nederlands te leren spreken en in 1967 de traditionele Nijmeegse Vierdaagse uit te lopen. Het echtpaar kreeg drie zonen: Willem-Alexander, Johan Friso en Constantijn.

In 1980 besteeg Beatrix de troon. De kroningsdag liep in Amsterdam uit op een veldslag tussen demonstrerende krakers ('geen woning, geen krooning') en de mobiele eenheid. Beatrix werd een formelere, zakelijkere koningin dan haar moeder. Ze scherpte het protocol aan en wenste als 'majesteit' te worden aangesproken. Haar toespraken kenmerkten zich door persoonlijke uitspraken die soms indruisten tegen wat de regering op dat moment het liefst zou horen. Haar politieke kennis was zeer



groot, maar op een gegeven moment vond men dat ze zich te veel met de formatie van nieuwe kabinetten bemoeide. In 2012 besloot een meerderheid van de Tweede Kamer dat de koningin in het vervolg geen rol meer zou hebben bij de kabinetformatie. In januari 2013 trad de toen bijna 75-jarige Beatrix af omdat de verantwoordelijkheid van het land volgens haar in handen van een jongere generatie zou moeten komen te liggen. Beatrix is liefhebster van, met name moderne, beeldende kunst.



'De koning met zijn geliefde vrouw.'

Koning Willem-Alexander (1967) en koningin Máxima (1971)

Met Willem-Alexander Claus George Ferdinand werd de eerste mannelijke troonopvolger in 116 jaar geboren.

Hij studeerde geschiedenis in Leiden, haalde zijn vliegbrevet bij de Koninklijke Landmacht en specialiseerde zich in waterbeheer. Willem-Alexander werd populair door zijn 'gewoonheid': hij reed de Elfstedentocht uit, liep de marathon van New York en woonde met zeer veel enthousiasme wedstrijden bij van Nederlandse sporters tijdens diverse Olympische Spelen. Van 1998 tot zijn troonsbestijging was hij lid van het Internationaal Olympisch Comité.

In 2001 verloofde Willem-Alexander zich met de Argentijnse Máxima Zorreguieta. Vanaf de eerste kennismaking is Máxima lieveling van het Nederlandse volk. Op 02-02-'02 traden Willem-Alexander en Máxima in het huwelijk. Het stel kreeg drie dochters: Amalia, Alexia en Ariane. Op 30 april 2013 werd Willem-Alexander ingehuldigd als Koning der Nederlanden. Máxima werd op dat moment Koningin. De titels van Willem-Alexander zijn: Koning der Nederlanden, Markies van

Veere en Vlissingen, Graaf van Katzenelnbogen, Vianden, Diez, Spiegelberg, Buren, Leerdam en Culemborg, Burggraaf van Antwerpen, Baron van Breda, Diest, Beilstein, de stad Grave, het Land van Cuijk, IJsselstein, Cranendonck, Eindhoven, Liesveld, Herstald, Waasten, Arlay en Nozeroy, Vrijheer van Ameland, Heer van Borculo, Bredevoort, Lichtenvoorde, Loo, Geertruidenberg, Klundert, Zevenbergen, Hooge en Lage Zwaluwe, Naaldwijk, Planen, Sint-Maartensdijk, Soest, Baarn, Ter Eem, Willemstad, Steenberg, Montfort, St. Vith, Bütgenbach, Niervaart, Daasburg, Turnhout en Besançon.

DE REPUBLIEK EN DE PATRIOTTEN



'Twee vensters van de geschiedenis: de Republiek en de patriotten. Dat vond ik wel leuke tegenhangers voor Koningsdag.'

DE REPUBLIEK (1588-1795)

Een staatkundig unicum
In de Spaanse oorlog vochten de zeven noordelijke Nederlandse provincies onder aanvoering van Willem van Oranje tegen de overheersing van de Spaanse koning Filips II. In 1588 ontstond

een tweedeling in Nederland: in het zuiden de Spaanse Nederlanden en in het noorden de vrije Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

Het was eigenlijk niet de bedoeling om een republiek te stichten, maar er was geen goede koning te vinden. Daarom werd gekozen voor een regeringsvorm waarbij alle zeven gewesten een gelijke stem hadden in staatszaken. Aan het hoofd van de Republiek stonden een raadspensionaris (een soort minister-president)

en een stadhouder, die ook het leger aanvoerde. De stadhouder was vaak een afstammeling van Willem van Oranje. Pas in 1648, bij de Vrede van Munster, werd de Republiek erkend als soevereine staat. Hij bleef ruim 200 jaar bestaan, tot 1795.

DE PATRIOTTEN (1780-1795)

Crisis in de Republiek
In de jaren 1880 ging het niet goed met de Republiek. Het werd

duidelijk dat Engeland zowel wat handel betreft als in de internationale politiek de Republiek was voorbijgestreefd. De werkeloosheid groeide.

Een groep burgers gaf stadhouder Willem V de schuld van de ellende. Zij noemden zich patriotten. Met gewapende 'vrijkorpsen' probeerden ze Willem V te verdrijven. Eerst kreeg Willem V nog steun van de koning van Pruisen, maar toen de Fransen de patriotten te hulp kwamen, viel de Republiek, in 1795. Hij werd omgedoopt tot Bataafse Republiek, gevormd naar het voorbeeld van de Franse Republiek.



oud-hollandse kinderspeelen



'Ze spelen op Koningsdag ook traditionele spelletjes, bijvoorbeeld spijkerpoepen, wat ik niet kende.'

Bij **spijkerpoepen** krijgen de deelnemers een touw of riem om hun middel. Aan de achterkant hangt een touw waaraan een spijker is geknoopt. Het is de bedoeling om zonder je handen te gebruiken de spijker in de hals van een fles te laten glijden.



'Wat ook heel Nederlands is: sjoelen.'

Een sjoelbak is een houten bak van twee meter lang. Aan het eind van de bak zitten vier poortjes. Boven elk poortje is een waarde geschreven. De speler krijgt dertig platte houten ronde schijven en moet proberen die door de poortjes te laten glijden, om op die manier zo veel mogelijk punten binnen te halen.



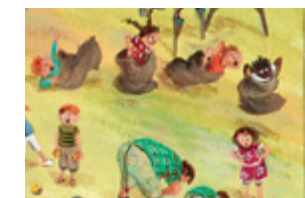
Bij **blikwerpen** worden lege (conserven)blikken tot een toren gestapeld. Van een bepaalde afstand wordt geprobeerd met drie ballen zo veel mogelijk blikken om te gooien.



Stelten zijn twee staken waaraan op gelijke hoogte voetsteunen zijn vastgemaakt.



Bij **steltlopen** is het de bedoeling dat iemand op die voetsteunen gaat staan en probeert te lopen door de staken beurtelings op te tillen. Dat gaat het best als je de staken onder de oksels klemt en de stelten op heuphoogte vasthoudt.



Bij **zaklopen** houden kinderen een jutezak omhoog waarin ze zelf staan. Vervolgens moeten ze springend proberen zo snel mogelijk een bepaalde afstand af te leggen. De snelste is de winnaar.



Voor **koekhappen** wordt een touw opgehangen met plakken ontbijtkoek eraan. Met de handen op de rug proberen twee (of meer) kinderen naast elkaar als snelste de plak koek op te eten.

Bij **Ezeltje Prikken** is het de bedoeling dat een geblindeerd kind een staart met een punaise eraan op de juiste plek op de tekening van een ezel probeert te prikken.

DE VRIJMARKT



want hij moest spelen van zijn vader, maar hij had er eigenlijk helemaal geen zin in. Omdat hij stond te huilen gaf iedereen hem geld en die jongen ernaast kreeg niets. Dat was erg grappig. Ik heb ze allebei wat centjes gegeven...'



'Hier viert het volk feest, met een traditionele vrijmarkt. Typisch voor Nederland: alle mensen halen hun oude rommel van zolder en verkopen die. Kinderen doen daar graag aan mee. Vaak spelen ze ook een instrumentje om geld op te halen. Iemand speelt accordeon, een jongetje zit te drummen en ik heb er nog eentje die op een fluitje speelt. Ook bedenken ze spelletjes. Als er maar geld verdiend kan worden. Er is veel muziek, er wordt pret gemaakt en aan het eind, als het feest voorbij is, ligt de hele straat vol met rotzooi. Maar de feestvreugde is altijd groot.' Traditioneel hoeven verkopers op Koninginnedag of Koningsdag – die in Nederland sinds 1891 worden gevierd – geen vergoeding te hebben om hun waar aan te bieden. Daaruit groeide de vrijmarkt.



'Nederlanders trekken op Koningsdag allemaal oranje dingen aan: truitjes, broekjes, petjes, pruiken. Ze zetten plastic opblaaskronen op of dragen enorme brillen met oranje randen.'



'Hier staan twee jongetjes die ik toen heb ontmoet. Een van de twee stond te huilen,

'Dit is ook typisch Nederland: uitzoecken. 2,50 per stuk; vijf euro per twee. Als ze maar het idee hebben dat het een koopje is... Gratis is helemaal goed. Daar komen Nederlanders hun huis voor uit, zelfs als iets smerig of lelijk is – als het gratis is, moeten ze het hebben.'



'Er zijn kinderen die leuke trucjes bedenken om geld op te halen. Dit jongetje heeft een bedje gemaakt en is daarin gaan liggen – wel een beetje warm – met een bordje erbij: 'Ik word slapend rijk'. En dan maar wachten, wie weet geven mensen een beetje geld.'

KINDERBOEKFIGUUR



'Jubelientje is de creatie van Hans Hagen en de zeer begaafde illustrator Philip Hopman.' Jubelientje is de hoofdpersoon uit de gelijknamige boekenserie, waarvan in 1991 het eerste deel verscheen. De boeken zijn geschreven door Hans Hagen (1955) en geïllustreerd door Philip Hopman (1961).



DE ZONNEBLOEMEN

'Hier is iemand helemaal blij, want hij heeft net een Van Gogh aangekocht voor een euro.' Vincent van Gogh heeft een aantal zonnebloemschilderingen gemaakt. Dit is 'Vaas met twaalf zonnebloemen', het schilderij dat hij in januari 1889 maakte en dat inmiddels een waarde heeft van tientallen miljoenen euro's.

POLITIE TE FIETS

'Fietsen doet iedereen in Nederland, er is zelfs politie te fiets.'



MARKEN



'Dit is de fanfare in traditionele Markse klederdracht, met een oranje toevoeging die speciaal voor Koningsdag is.'



'De kinderen in Marken hebben op Koningsdag ook traditionele kleding aan. Die pakjes zijn al generaties lang in de familie. De hele kleine jongetjes dragen een rokje, en als ze wat

groter worden krijgen ze een broek tot net onder de knie. Mensen die niet op Marken geboren zijn, worden dan ook "langbroeken" genoemd.'



'Ze maken in Marken speciale stoffen, die gebruikt worden voor de klederdracht. En de gordijnen voor de ramen hangen er als een soort doek tot de helft van het raam. Dat zetten ze schuin open om licht naar binnen te laten vallen,

en op het onderste gedeelte hangen ze een soort vlaggetjesgordijntjes, ook van die traditionele stoffen gemaakt. Magnifiek is dat.'



'Er nestelen verschillende soorten zwaluwen op Marken; gierzwaluwen en boerenzwaluwen. Beide soorten hebben hun eigen wijk.'

De vogel links is een boerenzwaluw, de rechtse een gierzwaluw.



'Deze huisjes staan op Marken. Vroeger liep Marken nog wel eens onder water, daarom staat er niets in die tuinen behalve gras, en palen die bedoeld zijn voor de was - er is

een gedraaid touw aan vastgemaakt waar de was tussen geklemd kan worden.

Het onderste gedeelte van de huizen was vroeger open zodat de zee eronderdoor kon stromen. Nu hebben ze dat gedeelte vaak dicht gemetseld, maar dat is de reden waarom die huizen allemaal nog een trap naar boven hebben.

De huizen staan vrij. De grond eromheen is gewoon openbaar. Ik ken iemand die daar woont, in zo'n vrijstaand huis. Je kunt er aan alle kanten omheen lopen.'

Vroeger was Marken een eiland in de Zuiderzee. In 1957 is het door een brug met het vasteland verbonden. Het water eromheen heet tegenwoordig Markermeer. Sinds 1891 heeft er een plan gelegen om het zuidwestelijke deel van het IJsselmeer waarin Marken ligt, in te polderen. Zo zou de Markerwaard moeten ontstaan. In 2003 werd het plan afgeblazen.



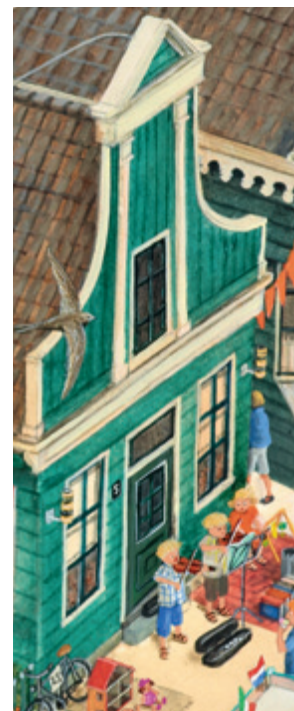
'Dit is het oude gemeentehuis van Marken, dat te koop stond toen ik er was. Maar ik dacht: ik moet toch een burgemeester hebben, want de koning komt feestvieren.'

DE ZAAANSE SCHANS



Op de Zaanse Schans zijn allerlei oude gebouwen uit de Zaanstreek verzameld. Tussen 1961 en 1974 werden de historische panden en molens letterlijk hiernaartoe verplaatst om een idee te geven hoe mensen in de 17^e en 18^e eeuw in de Zaanstreek leefden.

Het is niet echt een museum; er wonen ook werkelijk mensen in de huizen. Slechts een aantal gebouwen is voor bezoekers toegankelijk. De Schans trekt jaarlijks maar liefst 900.000 toeristen.



'Dit is de eerste Albert Heijn. In werkelijkheid is het gebouw veel langer, maar het gaat om de gevel. Dit is nog steeds een winkelkje.'

In 1967 opende het Albert Heijn-museumwinkelje op de Zaanse Schans. Het is een replica van de kruidenierszaak die Albert Heijn (1865-1945) in 1887 overnam van zijn vader, en van waaruit het megaconcern van supermarkten dat zijn naam draagt, ontstond.

'Dit is het vissershuisje waar tsaar Peter de Grote heeft gelogeed. Hij wilde zijn diploma als scheepstimmerman halen en kwam naar Nederland om



het vak te leren. Dat is gelukt. Hij heeft maar kort in dit huisje gelogeed, want het trok zoveel bekijks dat hij toch maar vertrok naar een andere woning. Het vissershuisje bestaat nog - er is een ander gebouw omheen gebouwd om het te beschermen. Het is helemaal van hout en binnin staan de muren vol met handtekeningen. In de loop der jaren is het een bedevaartplaats voor Russen geworden. Je kunt niet alleen de handtekening van Napoleon op het hout vinden, maar ook die van Poetin.'

In het Czaar Peter-huisje, een arbeidershuisje dat in 1632 werd gebouwd van oud scheepshout, sliep Peter de Grote, ofwel Peter I Alexejevitsj Romanov (1672-1725), in 1697 acht nachten. Hij huurde de helft van het huisje van Gerrit Kist, een Zaanse smidsknecht die in Moskou had gewerkt. Het is een van de oudste houten huisjes die nog overeind staan in Nederland.

ORGELMAN

In 1875 startte de blinde Belg Leon Warnies een verhuurbedrijf van kleine straatorgeltjes in Amsterdam. Hij is daarmee de grondlegger van de draaiorgeltraditie die Nederland nog steeds kent. Het bedrijf Warnies werd voortgezet als Perlee. De draaiorgels van G. Perlee zijn onlosmakelijk verbonden met Amsterdam. De grote draaiorgels - pierelementen - draaien tegenwoordig vrijwel allemaal op een motortje. Inmiddels raken na een periode van afwezigheid ook de kleine handdraaiorgeltjes weer in zwang.



ARCHITECTUUR



'Dit zijn twee gebouwen uit Volendam. Daar hebben ze geen traditionele kleding voor Koningsdag, ze dragen hun gebruikelijke klederdracht.'



'Dit huisje staat in Broek op Langedijk, dat voornamelijk wordt bewoond door gefortuneerde Amsterdammers. De huizen daar zijn allemaal grijs; in allerlei tinten, ontzettend mooi. Dat komt nu heel deftig over, maar het is ooit uit armoede geboren. De huizen waren van hout, dus dat moest geschilderd worden, anders zou alles stukgaan door het water in de nabijheid. Maar er was geen geld voor een speciale kleur. Daarom mengden de dorpsbewoners al hun restjes verf met wit, en zo ontstond die grauwe kleur die we nu zo mooi vinden.'

NEDERLANDSE SPECIALITEITEN



'Op Koningsdag worden ook oranje gebakjes gemaakt. Deze mevrouw dacht: ik ga mooi in het oranje bij mijn vriendin een kopje thee drinken. Ze heeft de gebakjes al neergezet, maar de kat, waar die mevrouw bang van is, zit nu die taartjes op te eten.'

Voor Koningsdag maken banketbakkers allerlei oranje varianten op bestaand gebak. Hier zien we moorkoppen die met oranje gekleurde chocola zijn bedekt.



'Deze vier vriendinnen doen niet mee aan de straatverkoop, die gaan lekker samen taartjes eten.'

De tompoes is een Nederlands gebakje dat in de 19^e eeuw zou zijn bedacht door een Amsterdamse banketbakker: een laag banketbakkersroom tussen twee lagen luchtig bladerdeeg. De bovenkant is geglaazuurd met roze glazuur. Op 27 april worden tompoezen met oranje glazuur verkocht.

Er bestaan ook slagroomtompoezen, waarbij tussen de lagen deeg slagroom in plaats van banketbakkersroom zit.



In Zaandam staat de Verkadefabriek. Ericus Gerardus Verkade opende in 1886 zijn stoom-, brood en beschuitfabriek De Ruyter. Hij begon met de productie van brood, beschuit, honingontbijtkoek en kaneelbeschuitjes, zogenaamde 'langetjes'. Later ging Verkade zich specialiseren in koek en chocolade. In 1950 zreeg het bedrijf het predicaat 'Koninklijk'.

Verkade was een van de eerste bedrijven dat vrouwen in dienst nam. Daardoor ontstond het begrip 'de meisjes van Verkade'; de honderden ongetrouwde Amsterdamse meisjes die dagelijks naar de fabriek in Zaandam reisden om te gaan werken. Tegenwoordig wordt in de reclame opnieuw gebruikgemaakt van het begrip. De meisjes van Verkade van nu zijn vrouwen die van het leven, de liefde en van Verkadekoekjes houden.



De mosterdzaden voor de Zaanse mosterd worden sinds 1961 gemalen in molen De Huisman aan de Zaanse Schans. Zaanse mosterd is, zoals de meeste Nederlandse mosterdsoorten, een grove mosterd waarbij de vliesjes van de mosterdzaden in de mosterd zitten. De Zaanse mosterd bestaat in drie soorten: grof gemalen, fijn gemalen of grof gemalen met gebroken peper.

VOLKSLIED

'Er zijn meerdere liedjes te vinden in deze plaat, maar het belangrijkste is het Wilhelmus. Dat vind ik passen bij Koningsdag. En zijn er dus nog meer, maar die moet je zoeken.'

Eerste couplet:
Wilhelmus van Nassouwe
ben ik van Duitsen bloed,
den vaderland getrouwe
blijf ik tot in den dood.
Een prinse van Oranje
ben ik vrij onverveerd,
den koning van Hispanje
heb ik altijd geëerd.

Het complete volkslied telt vijftien coupletten. De tekst is een acrostychon - de eerste letters van ieder couplet vormen de woorden 'Willem van Nassov', ofwel 'Wilhelmus van Nassau', want het lied is gewijd aan Willem van Oranje, de vader des vaderlands.

JANTJE BETON

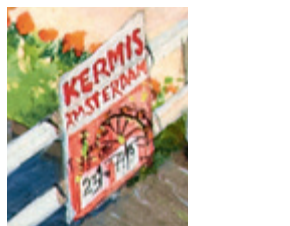


Jantje Beton is een nationaal jeugdfonds dat sinds 1968 geld ophaalt om voorzieningen voor kinderen te realiseren. De naam verwijst naar de oprukkende bouw van flats (beton) waartegen Jantje in opstand komt. Hij maakt duidelijk dat er ook aan speelplekken voor kinderen moet worden gedacht. Het beeld van Jantje Beton is gemaakt door koningin Beatrix, naar een tekening van illustrator Robert Bouwman.

KERMIS

'Voor de kermis, waarvoor ik helaas geen plek meer had, heb ik hier een paneel gemaakt. Van hieruit kun je dus lekker naar Amsterdam, dat is niet zo ver.'

Rond Koningsdag vindt er in Amsterdam traditioneel een kermis plaats op de Dam.



Het Wilhelmus werd tussen 1568 en 1572 geschreven op de melodie van een spotlied van de hugenoten. Pas in 1932 werd het officieel geregistreerd als volkslied van Nederland. Toen het koninkrijk werd gesticht, werd het Wilhelmus daarvoor niet geschikt geacht, onder meer omdat de Belgen het te calvinistisch zouden vinden. Een lied van de dichter Hendrik Tollens (1780-1856) werd tot volkslied gekozen ('Wien Neerlands bloed in de aders vloeit, van vreemde smetten vrij'), maar dat sloeg niet aan, terwijl het Wilhelmus vanuit het noorden aan populariteit won.

